

Dişi ihtilalin ikinci devri başladı mı?

Ekin Kadir Selçuk Radikal
March 8, 2008

Avrupa İstikrar Girişimi geçtiğimiz aylarda Türkiye hakkında 'İkinci Kadın Devrimi: Feminizm, İslam ve Türkiye Demokrasisinin Olgunlaşması' başlığıyla bir rapor hazırladı. İddia, Türkiye'de 2001'den itibaren yasal değişiklikler, aile içi şiddetle mücadele, kız çocuklarının okutulması gibi gelişmelerle bir 'dişi ihtilal' yaşanmaya başladığı yönünde. 8 Mart Dünya Kadınlar Günü, bu konuyu tartışmaya açmak için en uygun zamandı, kaçırmadık...

Türkiye kadın hareketinde 'ikinci bahar'ını mı yaşıyor?

8 Mart 1857'de daha iyi çalışma koşulları isteyen New York'lu dokuma işçisi kadınların mücadelesiyle başlayan ve 1977'de BM'nin 8 Mart'ı resmen Dünya Kadınlar Günü olarak kabul etmesiyle devam eden süreçte kadın sorunu, pek çok defa bir turnusol kâğıdı işlevi gördü. Eşitlik, özgürlük gibi insanlık tarihiyle yaşıt kavramları kadınsız bir terazide tartmanın sakatlığını ortaya sermek hiç de kolay olmadı kadınlar için. Yine de her geçen zaman bu yolda kazanılan yeni bir hakkı müjdeledi.

Peki yüzümüzü evrenselden 'yerel'e çevirdiğimizde nasıl bir manzarayla karşılaşırız? Türkiyeli kadınlar bugün farklı coğrafyalarda yaşayan hemcinslerine kıyasla ne durumda? Avrupa çapında bir araştırma ve politika üretim enstitüsü olan ESI (Avrupa İstikrar Girişimi) geçtiğimiz aylarda 'İkinci Kadın Devrimi: Feminizm, İslam ve Türkiye Demokrasisinin Olgunlaşması' başlığıyla bir rapor hazırladı. Rapora göre, Türkiye'de 2001'den itibaren başlayan süreçle birlikte 'ikinci kadın devrimi' yaşanıyor: "1930'larda tek parti eliyle tepeden inme yapılan değişikliklerden farklı olarak bu hamleler, kadın hareketinin etkin mücadelesinin yarattığı tartışmanın bir sonucu olarak gerçekleşti. Medeni Kanun'da yapılan değişikliklerle erkek ve kadının evlilik, boşanma ve mal sahipliğinde hakları eşitlenirken, kabul edilen Yeni Ceza Kanunu, kadın cinselliğini aile namusundan ziyade birey hakları çerçevesinde ele alıyor. Anayasa'da yapılan değişiklik, devlete kadın-erkek eşitliğini sağlama yükümlülüğü veriyor. Yasal değişiklikler, Aile Mahkemeleri'nin kurulması, İş Kanunu'nda değişiklik, aile içi şiddetle mücadele gibi konuları ve kız çocuklarının okula gönderilmesine dair yeni girişimleri düzenliyor. Bu sayılanlar, Türkiye'de kadının yasal konumu açısından 80 senedir gerçekleştirilen en önemli atılımlar niteliğinde."

Rapor ayrıca, Cumhuriyet mitinglerini düzenleyen kadınların Türkiye'deki gelişimin farkında olmadığını iddia ediyor. Daha önce 'İslamcı Kalvinistler' başlıklı araştırmasıyla gündem oluşturan ESI'nin bu çalışmasını ve 2000'li yılların başında Türkiyeli kadınların durumunu, çeşitli çevrelerden kendi alanında başarılı işlere imza atmış kadınlarla, bu mücadelenin bire bir içinde yer alanlara sorduk. Ortak kanı, şu an için bir devrimden bahsetmenin mümkün olmadığı yönünde. Zaten düşünceleri arasında tek müşterek nokta da bu galiba...

*****

PROF. DR. NECLA ARAT

(İ.Ü. Kadın Sorunları Araştırma ve Uygulama Merkezi Başkanı)

'Rapor oldukça yanlı ve bilgi eksiklikleri içeriyor'

Türkiye'de değişen kadın gerçekliğini araştırma iddiası ile yola çıkan raporda sık sık en radikal reformların AKP döneminde yapıldığı ve Türkiye'nin tarihi boyunca ilk kez ataerkillik sonrası bir yasal çerçeveye kavuştuğu vurgulanıyor. Bu rapor ayrıca, bütün dünyada 2007'nin en önemli 10 olayı arasında gösterilen Cumhuriyet mitinglerini karalıyor ve bazı neo-liberal sosyal bilimcilerden alıntı yaparak mitinglerin '2007'nin laik kadınlarla generaller arasındaki işbirliğinin damgasını taşıyan feminen bir darbe olarak anımsanacağını' öne sürüyor. Kanımca rapor oldukça yanlı ve bilgi eksiklikleri içeriyor. AKP'nin 2002-2007 arasında yaptığı öne sürülen TCK ve Medeni Kanun'daki değişikliklerin ön çalışmaları 80'lerin ikinci yarısından itibaren Kemalist kadın örgütleri tarafından yapıldı. Bu göz ardı ediliyor. AKP'nin AB'ye girme telaşı ile bu çalışmaların sonuçlarını ve sahipliğini üstlendiği unutuluyor. Kemalist kadın örgütleri, ülkenin seçkin bir kurum olarak TSK'ya kuşkusuz büyük güven ve saygı duyuyor; ama bütün kitlesel etkinliklerinde 'Ne şeriat ne darbe; tam bağımsız demokratik Türkiye' sloganını kullanarak görüşlerinin ne olduğunu kamuoyuna yansıttılar. ESI'nin bu yanlı raporunun doğru ve yanlışlarıyla tartışılması gerek.

*****

AV. HÜLYA GÜLBAHAR

(KADER Genel Başkanı)

'Yasalar değişiyor ama hayat değişmiyor'

Daha işin başındayız. Yasalar değişiyor ama hayat değişmiyor. Ayrıca yasaları değiştirirken en kritik noktalara tıkaçlar konuyor: Örneğin Medeni Yasa tümden değiştirilirken evlilik sırasında edinilen malların eşit paylaşımı 2002'den öncesini kapsamıyor. Anayasa değiştiriliyor ama gerçek değişimi sağlayacak 'fiili eşitlik', 'kota' kavramları telaffuz bile edilmiyor. Yeni Anayasa tasarısında bile kadınlar bedeni ve ruhi yetersizliği olanlar kategorisi içine sokulmak isteniyor. ESI raporunda da belirtildiği gibi Türkiye, cinsiyet temelli eşitsizlikler konusunda 115 ülke arasında 105. sırada. Raporun 28. sayfasındaki İspanya, Bulgaristan ve Türkiye karşılaştırması bu acı tabloyu net bir biçimde

ortaya koyuyor zaten. 1950'li yıllarda yüzde 72 olan kadın işgücü oranı 2007'de yüzde 18'e inmiş durumda. İşsiz genç nüfusun yüzde 88'i kadın! Lizbon Şartı gereği 2010 yılında tüm AB ülkelerinde kadın istihdamının yüzde 60'a ulaşması gerekiyor. Türkiye'nin, iki yıl içinde yüzde 18'den yüzde 60'a ulaşması için gereken yüzde 42'lik farkı, kota uygulamadan, kamuya ve özel sektöre işe alımlarda kadınlara öncelik veren pozitif ayrımcılık politikaları olmadan kapatması mümkün değil. Buna rağmen, istihdamla ilgili yasal pakette işyerlerinde kreş ve emzirme odası açma yükümlülüğü kaldırılıyor; kotadan, fiili eşitlikten söz edenler Ruanda'ya gönderilmek isteniyor. Hangi devrimden söz ediyoruz!

*****

ÜMİT BOYNER

(TÜSİAD Yönetim Kurulu Başkan Yardımcısı, işkadını)

'Bunların konuşulması bile iyi bir gelişme' Çok enteresan bir dönem yaşıyoruz. Rakamlara baktığımız zaman kadınların okullaşma ve istihdam oranında bir düşüş görüyoruz. Fakat yine aynı süreçte kadınların sivil toplum örgütlerinde, iş dünyasında giderek fazla yer aldığı da bir başka gerçek. TÜSİAD'da şu an yüzde 17 üye kadın. Yönetim Kurulu'nun ise başkan ile başkan yardımcısı dahil yüzde 30'u kadın. Herkesin bildiği gibi, siyasetteki vaziyet korkunç. Şu an olumlu gelişmelerden söz edeceksek, kadınlar bu hakları söke söke aldılar. Kanımca bu konuların konuşuluyor olması bile iyi bir gelişme.

*****

DR. LEYLA PERVİZAT

(Feminist araştırmacı)

'Kadın hareketi Türkiye Cumhuriyeti'yle başlamadı' Türkiye'deki kadın hareketi ve kadın tarihi, hem içerideki hem de dışarıdaki araştırmacılar tarafından tam olarak anlaşılmış değil. Raporun çok büyük iki yanlı var. Kadınlara hakların sadece Cumhuriyet'le tepeden inme verildiği hikâyesi doğru bir analiz değil. Bu topraklardaki kadın hareketi 150 yıllıktır. Türkiye Cumhuriyeti'nin kurulmasıyla başlamadı. Tam tersine, kadın hareketi Cumhuriyet'in kurulması sırasında Atatürk ile beraber bu devrimleri gerçekleştirdi. İkincisi, hukuki çerçeve açısından Türkiye'nin ataerki sonrası bir döneme girildiği iddia ediliyor. Yapılan reformlar çok önemli ve radikal. Fakat ciddi eksiklikler de var. En basitinden Türk Ceza Kanunu'nda namus cinayetleri ile ilgili hiçbir ifade bulunmuyor. Devlet her zamanki gibi kadının namusuna ve erkeğin bu namusu denetlemesine müsaade ediyor. Namus yerine töre kavramının kullanılması kadının insan hakları açısından pek çok ciddi soruna işaret ediyor. Kaldı ki, mahkemelerde namus cinayetleriyle ilgili alınan kararlar bu konuda istikrarlı bir devlet niyetini ve duruşunu göstermekten çok uzak.

*****

NİHAL BENGİSÜ KARACA

(Gazeteci)

'İlginçtir, olumlu değişimlerin çoğu AKP döneminde gerçekleşti' Bazı yasalar toplumun devinimi ve dönüşümünün ardından, o toplumun ihtiyaçlarına cevap vermek üzere çıkarılır. Kadın konusu gibi, mevcut durumun bir tarafa konfor temin ettiği ve bir açılım, bir motivasyon söz konusu olmadığı takdirde yüzyıllarca aynı kalabilecek koşulların değişmesi için ise yasanın öncülüğü gerekir. Medeni Kanun bu öncülük konusunda 1934'ten beri uyuyordu. İlginçtir, kadının statüsünü daha avantajlı bir pozisyona evirecek değişimlerin çoğu da AKP

döneminde gerçekleşti. 'Ailenin reisi erkektir' ibaresinin kalkmış olması, ev işinin 'iş' kapsamına girmesi, gündelik hayatta çok şeyi değiştirmiyor gibi görünebilir ama gerçekte hayati değer taşıyan atılımlar. Medeni Kanun'un dışında son 10 yılın göze çarpan gerçeklerinden biri de kadınların 'sokağa çıkması', kamusal alana çağrılmasıdır. Evde oturan-sokakta gezen ayrımlarının çok fazla anlam ihtiva ettiği muhafazakâr bir toplumda, muhafazakâr bir partinin kadın kollarına önem vermesi çok önemli bir değişim. 'Kadına karşı şiddet' konusunun, 'kız çocuklarını okula gönderme gerekliliğinin' cuma hutbelerinde ele alınması, erkeklerin imamlar ve din görevlileri tarafından uyarılmaları olumlu sonuçlar sağladı. Muhafazakâr parti, kız çocuklarının okula gönderilmesini, 'modern' vasfını ana rahminde kazanmış bulunduğu inanan diğer siyasi parti ve eğilimlerden çok daha fazla önemsemi.

*****

PELİN BATU

(Oyuncu)

'Türban krizi için de bir rapor bekliyoruz kendilerinden' Yeni medeni/ceza kanunlarının oluşturulması 1920'lerden beri yapılan en radikal reformlar olduğundan, ESI raporu, Türkiye'de değişen kadın hakları mevzusunda iyimser bir portre çizmiş oluyor. Geç oldu, iyi oldu, arada Erdoğan'ın evlilik dışı ilişkinin suç sayılmasına yönelik girişimleri gibi 'zedelemeler' bir güzel bertaraf edilmiş oldu, kapı gibi yasalarımız ve çalışkan sivil toplum kuruluşlarımızın (d)olduğunu görüp rahatlamış da olduk, noktayı burada koyup güzel bir nefes almak istiyoruz. Heyhat, teori ve pratik arasındaki uçurumlar ne yazık ki bu edimlere dahi karartabiliyor. Mesela, raporda da belirtildiği gibi töre cinayetleriyle ilgili cezalar artırılmasına karşın, yerel mahkemeler olağan şüphelileri beraat ettirme konusunda pek yardımcı davranabiliyor. Türban meselesi tartışılmaya/tartılmaya devam ediliyor ve edilecek. Kısacası, 2006 Dünya Ekonomi Forumu'ndan çıkan parlak istatistiklere göre kadın-erkek eşitsizliği konusunda 115 ülkeden Tunus, Habeşistan ve Cezayir'den sonra 105. sıradaki ülkemizin daha çok yol kat etmesi gerekiyor. İşbu rapor Cumhuriyet kızlarımızdan Refah Partisi'nin 'politik hayvanlarına' dönüşen amazonlarını iyi incelemiş, katmanları somut veriler ve istatistiklerle bezemiş. Sonuç? Raporun 'İspanya'ya Ulaşmak' başlıklı son bölümünde Türkiye'nin 'kopuk' bir resim çizdiğinin altı çiziliyor. Tam da öyle. 'İspanya'da patlak veren türban krizi için de başka rapor bekliyoruz kendilerinden.

*****

NİGAR GÖKSEL

(ESI Araştırmacısı)

'Raporu yazdık çünkü AB üyeliği tartışmaları bu konuya odaklandı'

Raporun yayımlanmasından sonra web sitemize (www.esiweb.org) rekor düzeyde ziyaret oldu; 100 binden fazla kişi İngilizce, Almanca ve Türkçe olarak tercümesi bulunan raporu yükledi. New York'tan Washington'a, Bakü'den Tiflis'e birçok ülkede sunum yapmak üzere davet aldık. Özellikle vardığımız sonuçların Avrupa'da duyulması için çaba sarf ettik. Viyana, Berlin gibi birçok Avrupa şehrinde konferanslarda raporumuzu anlattık. Avrupa'nın diğer yerlerinde olduğunun aksine, Türkiye'de kadın konusunun siyasi tartışmalarda yer alması, genellikle 'laikliğe tehdit' veya başörtüsü bağlamında oluyor. Nitekim raporumuz yayımlandığında Türkiye, kadın konusunu eğitim, işgücü, bölgesel imkân farklılıkları veya sosyal politika alternatifleri bağlamında değil, semboller üzerinden tartışıyordu. Türkiye'nin AB üyeliği

hakkında Avrupa'daki tartışmalar da son zamanlarda Türkiye'deki cinsiyet ilişkileri üzerine odaklandı. Bizi bu raporu yazmak için harekete geçiren dinamik, Avrupa'da kadın konusunun, Türkiye'nin üyeliği hakkındaki düşüncelerde teşkil ettiği önemli yer oldu. Avrupa'nın bu konuya ilgisinin hem olumlu, hem de olumsuz sebepleri var. Kimisi gerçekten Türkiye'deki trendlerin olumlu olduğunu bilmiyor ve endişeleniyor, kimisi ise kadın konusunu Türkiye'nin kültürel olarak Avrupalı olmadığını kanıtı olarak kullanıyor. Türkiye gerçekten de kadınların konumu üzerine uluslararası izin ve çizelgelerde Avrupa'nın diğer ülkelerine nazaran en düşük seviyede bulunuyor. Bu yaz Meclis'teki kadın sayısı hiç olmadığı kadar yüksek bir seviyeye geldiye de, sadece iki Avrupalı ülkenin önüne geçebildik; Arnavutluk ve Karadağ. Hiçbir Avrupa ülkesinde kadınların okuma-yazma düzeyi Türkiye'deki kadar düşük değil. Avrupa boyunca, çalışan kadın oranının Türkiye kadar düşük olduğu bir ikinci ülke de yok. Türkiye'nin üye olması halinde AB içinde önemli bir pozisyonu olacağı için, bazı Avrupalılar böyle muhafazakâr bir ülkenin kadınının toplumsal hayata katılımı konusunda AB'nin ulaştığı seviyeleri geriye çekeceğinden endişeleniyor. Kimi Avrupalı ise Türkiye'nin hiçbir zaman değişmeyeceğine inanıyor. Fakat Türkiye değişiyor. Çünkü sorunlarla yüzleşme arttı, çünkü sivil toplumun talebi bu yönde, çünkü medya tartışıyor ve tartışıyor, çünkü hükümet karşılık veriyor.

Kadınlar ikinci devrimi tartışıyor
ZEYNEP TANBAY
(Dansçı)

'En entelektüel ortamda bile kadın haksızlığa uğruyor'
Kadın-erkek eşitliği deyince aklıma hemen yakın zaman önce çıkan şöyle bir haber geliyor: Kadın, kocasıyla birlikte olmak istememiş ve tartışma sonucunda erkek yataktan düşmüş. Bunun üzerine karısını öldürmüş ve mahkeme adama ağır tahrikten dolayı indirim uygulamış. Kadın sosyal hayatta da, ekonomik alanda da, aile hayatında da asla erkekle eşit değil. Aynı bilgilere, tecrübeye sahip kadınlar erkeklerle aynı mevkilere gelemiyor, gelseler bile erkeklerden daha az para kazanıyorlar. Kadınlar dayak yiyor, tacize uğruyor, töre cinayeti işleyenler ellerini kollarını sallayarak dışarıda rahatça dolaşılıyor. Devrim bunun neresinde?.. Kırsal bölgelerden tutun, en gelişmiş yerlere kadar haksızlığa uğrayanlar kadınlar. En solcu, en entelektüel ortamlarda, yani erkeğin görece en gelişmiş olduğu hallerde bile kadınlara karşı çifte standart uygulanıyor, sözleri dikkate alınmıyor. Bir çift düşünün; aynı kariyere sahip ve aynı parayı kazanıyorlar. Yine de evin bütün işlerini kadın götürür; bu, ona ait bir görev olarak düşünülür.

*****

PROF. DR. SERPİL SANCAR
(A.Ü. Kadın Araştırmaları Merkezi Başkanı)

'Sadece siyasi partilerle bu gelişmeler hayal bile edilemezdi'
Her şeyden önce 1930'larda tepeden inme değişiklikler yapıldı yorumu yanlış. Çok ciddi kadın örgütleri o süreçte yer aldı. 2001'den itibaren yapılan değişikliklerin ataerkilliğin yasal düzeyde sonunu getirdiği ifadesini de abartı buluyorum. Hâlâ çok ciddi kör noktalar var. Kadınların siyasal temsil olanağı çok kısıtlı. Ben AKP'de bu konuda özel bir bilinçlilik olduğunu düşünmüyorum. Fakat AKP'li kadın politikacılar, CHP'lilerden farklı olarak kadın örgütlerine karşı açıklar. Onlarla birlikte öğrendiler ve sorunları partinin belli yerlerine taşıdılar. Fakat lider kademesinde böyle bir duyarlılığın olduğunu söylemek mümkün değil. Esasen bu değişiklikler

parlamento dışındaki kadınların çalışmaları sonucu yapıldı, siyasi partiler kendi başlarına bırakılıyorsa bunlar hayal bile edilemezdi.

*****

OYA BAYDAR
(Yazar)

'Mücadele, burjuva ve elitist çerçeveyi aşmaya başladı'
Yasalar açısından 'ikinci kadın devrimi'nden söz etmek epeyce abartılı görünüyor bana. Aradan geçen 70-80 yıl içinde dünya da, Türkiye de değişti, değişiyor. Türkiye kadın hareketi, 70'lerin ikinci yarısı ve 80'lerde sosyalist kesimden kaynaklanan ekonomik-toplumsal eşitlik talepleriyle, sınıfsal bazda gelişti. 80 sonrasında feminist hareket güçlendi ve kadın hareketi kendi 'kadın yolu'nu aramaya başladı.

Kadın hareketindeki en önemli değişiklik, erkek egemen sistemin süsü ve ideolojik-siyasal uydusu olmaya yöneltilen tepki ve eleştirilerdir. Yasaların büyük bölümü hâlâ kâğıt üzerinde kalsa da epeyce yol alındı. Hareketin başını çeken kadınlar, erkek egemen sistemin parçası olmayı reddedip, 'eril iktidara' karşı mücadele bilincine ulaştı.

Kadının özgürlük ve eşitlik mücadelesi, burjuva elitist çerçeveyi hızla aşmaya başladı. Bugün, Kürt kadınları ve İslami kesim kadınları, kendi kimlikleriyle harekette yer alıyor. Öte yandan, yasalardaki bütün iyileştirmelere ve alınan yola rağmen, aşiret yapılarının ve geleneksel toplum değerlerinin egemen olduğu bölgelerde, hâlâ yolun başında bulunduğu da bir gerçek.

*****

PINAR SELEK
(Sosyolog)

'Kazanılan haklar, uzun süren bir mücadelenin sonucu'
TCK ve Medeni Kanun'daki son değişiklikler, Türkiye'de gerçekleşen paradigma değişikliğini yansıtıyor. Çünkü bu değişikliklerle, kadın artık namus ya da aile sembolü olmaktan çıkıyor ve birey olarak kabul ediliyor. Kadının birey olarak kabul edilmesi, aile içindeki sorumluluğunun tanınması ve kazanılan diğer haklar, Türkiye kadın hareketinin uzun süredir sürdürdüğü bir mücadelenin sonucu. Bu, daha çok bir reform süreci olarak tanımlanabilir. Reformların sürdürülmesi, gerçekten yasal ve toplumsal açıdan demokratik bir devrim aşamasına gelinmesi için mücadeleimiz sürüyor.

*****

DERYA ALABORA
(Oyuncu)

'Türkiye'de kadına şiddet halen bir hak olarak algılanıyor'
Benim devrimden anladığım, kadının insan hakları bakımından geldiği durum. Buna kadın dayatma karşı alınan tavır da, töre cinayetlerinin mahkemelerde nasıl değerlendirildiği de girer. Türkiye'de kadınlara şiddet uygulanması halen bir hak olarak algılanıyor. Yargıda birtakım bağınaz kafalı insanlar bir punduna getirip töre cinayetleriyle ilgili tahrik indirimleri veriyor. Türbanla ilgili son düzenlemeler de kadınların özgürlüğü yolunda bence ileri bir adım değil. Elbette kimsenin kıyafetinden ötürü eğitim hakkının elinden alınmasını istemem, fakat türban da kadınlar üzerinde bir baskı aracıdır. Yasağın kalkması 'Biz kadınlar istediğimiz gibi giyiniyoruz' şeklinde algılanmamalı. Küçükükükten itibaren belli bir doğrultuda eğitim aldıkları için bunu istemeleri normal ama bu, türbanın özgürlük olduğu manasına gelmez.

* * * * *

AYŞE DÜZKAN
(Gazeteci)

'30'lardaki ve 2001'deki yasal değişikliklere olsa olsa reform denir'

Meselenin birkaç yönü var. Kadın devrimi deyince ben kadınlarla erkekler arasında yepyeni bir düzenin oluşacağı bir kalkışma ve değişiklik anlıyorum. 1930'larda ya da 2001'de yapılan yasal değişikliklere olsa olsa reform denebilir. Bunlar 80'lerin ikinci yarısında ortaya çıkan, feministlerin topluma müdahale etmelerinde somutlaşan sürecin bir sonucu. Ve her reform gibi bütün meseleleri çözmiyor. Medeni Kanun ve Ceza Yasası'nda yapılan değişiklikler, kadınların hayatında önemli gelişmelere yol açıyor. Ama Anayasa'da yapılacak değişiklikler, örneğin kadınlara yönelik pozitif ayrımcılık önlemlerinin sınırlanması, hatta kaldırılması da bir karşı reform anlamına geliyor. Bizse gerçek devrimi bekliyoruz tabii.

* * * * *

AYLİN ASLIM
(Şarkıcı)

'Ben bu devrimden haberdar değilim'

Bu ülkede yaşayan bir kadın olarak, sözü edilen ikinci devrimden haberdar olmadığımı söylemek zorundayım. Kadınlar ve genç kızlar hâlâ dövülüyor, işkence görüyor, öldürülüyor. Hükümet erkek, yasalar erkek, karar mercileri erkek. 30'lardaki kadar majör bir devrimle karşılaştırılması bile abes bana göre...

* * * * *

ŞERİF SEZER
(Oyuncu)

'Bu kadınlar aniden mi kapandı?'

Ben gittikçe muhafazakârlaşan bir kadın kitlesi görüyorum. Bunlar daha önceden neredeydi bilemiyorum; aniden mi kapattılar başlarını, kapatmalarında baba, abi, koca baskısı oldu mu? Bunları soruyorum kendi kendime, çünkü inanılmaz bir biçimde çoğalıyorlar. Mal paylaşımı gibi konularda çiftlerin başvurması için buna uygun bir toplumsal düzey olması gerekiyor. Mal paylaşımı hukuka girse bile kadınlar öylesine geriye gidiyor ki kimler bu hak için başvurur bilemiyorum doğrusu.

* * * * *

KADINLARIN MEDYA İZLEME GRUBU - MEDİZ

'Ne iktidar, ne de muhalefet kararlı ve samimi'

ESI'nin raporu, AB üyeliğine hazırlanan Türkiye'deki yasal dönüşüm sürecini, kadın alanında var olan değişim potansiyelini AB üyesi diğer ülkelere anlatmak açısından olumlu gelişmelerin altını çiziyor. Kadınların siyasal ve toplumsal eşitliğinin sağlanması konusunda önümüzde daha çok uzun bir yol olduğunu ortaya koyuyor. Ama geri döndürülemez bir süreç de başlamış durumda. Buna 'devrim' demek için erken olmakla birlikte, bu süreçte en önemli etken, son 20 yılda büyük atak yapan kadın hareketinin varlığı ve mücadelesi. 1998'de aile içi şiddete karşı ilk kez özel bir yasanın, 'koruma emri yası'nın çıkarılmasıyla başlayan yasal değişim, farklı iktidarlara zorlu bir mücadele sonucunda gerçekleşti. AB süreci konjonktürel olarak kadınların işini görece kolaylaştırdı ama Türkiye'de hâlâ ne iktidar, ne de muhalefet kadın-erkek eşitliğinin fiilen sağlanması konusunda samimi ve kararlı bir duruş sergiliyor.